

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr.
a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăcii Nr. 15.
Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscripte nu se înapoiază
Numeri singuratici à 5 cr. se vând la „Institutul Tipografic” și la
„Prăvălia industriilor române din Sibiu” (Strada Cisnădiei Nr. 27).

Tradarea causei naționale.

Am dat alarmă în presa din București și în mai multe puncte ale Transilvaniei, denunțând un plan politic antinațional și în întreaga sa înălțare extrem de malonest.

Știrile date până acum de presă sunt strigăte de alarmă și firește, în mare parte nebulose și inexacte.

Simț datoria de a interveni acum eu însumi, cel mai autorizat, a spune noul adevăr în această cauză; simț datoria de a ridica glasul convingerilor mele profunde în acest suprem moment al celei mai serioase cauze a întreg neamului românesc.

Voiu expune întreaga cauză, care ne preocupă acum, cu toată obiectivitatea unicului exilat de peste munți, care a ținut cu cerbicie a-și păstra absoluta independență materială și politică în România și care a susținut întotdeauna cu tărie, ca ori-și-care ar fi ajutorul acordat de vre-unul din partidele politice de aici chestiunii noastre naționale, această chestiune nu poate și nu-i permis, ca să se fi condusă de vre-unul din partidele politice de aici, căci în acest caz e inevitabil, ca chestiunea națională să fie privită prin prisma îngustă și întunecată a intereselor de partid!

„Ajutor, da, e datorită d-voastră se ne dați nouă, celor de peste munți, în lupta grea, ce o purtăm pentru apărarea individualității noastre naționale, dar se nu voii să ne conduceți d-voastră, dar mai ales se nu voii să ne conduceți după interesele înguste și fatale egoiste de partid, căci la prima încercare în acest sens, la prima încercare pozitivă de a subordona lupta noastră, în contra maghiarizării și pentru autonomie, interesele d-voastre de partid: avem se ne opunem cu toții, din toate părțile și ca o formidabilă falangă de popor, care știe mai bine ca ori-și-cine, în ce situație se găsește, care știe ce vrea și-și normase aceasta a sa voință în principiile programului național dela 1881, și știe mai bine, ca ori-și-cine ce este sau nu, de făcut, în vîrtejul situațiilor politice, de care el trebuie să țină seamă în lupta grea, ce o poartă.”

Aceasta mi-a fost linia de conduită de doi ani și jumătate, de când, osândit de tribunalele ungurești la 4 ani de pușcărie, ca autor al „Repliei”; amenințat cu alți câțiva ani în procesul Memorandului și urmărit încă în vederea unui al treilea proces: m'am hotărît, la insistențele colegilor mei din comitetul național, să-mi păstrez puțința de a servi cauza înainte, am preferit pribegia prin țeri străine și am venit, în sfîrșit, pe pământul ospitalier al fraților noștri liberi și independenți.

Ca membru în disolvatul comitet național, ca „conproprietar” al „Institutului Tipografic” din Sibiu, dar mai presus de toate, ca Român și ca luptător devotat exclusiv causei noastre naționale, voi expune o rafinată uelțire, al cărei scop final și veritabil abia la 11/23 și 13/25 Februarie mi-a fost cu puțință să-l descopăr într-o formă neîndoioasă.

„Incurcăturile” și „zăpăcelile” multiple din timpul din urmă, cari mascau, pe cât se putea, scopul ocult dar adevărat, au fost puse ca cale de unul din tovarășii mei din exil, de dl Eugen Brote, care, de când am venit în România, admise a fi pus sub dependență politică, absolută și fatală, a unui patriot român.

Din nenorocire pentru cauza noastră, acest patriot român n'a isbutit nici-odată să vadă lupta noastră în organica și firească ei înălțare cu raporturile ei real-politice, ci numai și numai prin prisma seducătoare, a unor interese tactice de partid.

Mă văz deci nevoit să desvêlesc în fața lumii românești scopul, în sfîrșit autenticește mărturisit, pentru care au fost

puse la cale incurcăturile, zăpăcelile din timpul din urmă, scopul real pentru care, sub foarte elastice pretexte, sub foarte, în aparență, patrioțești motive dl Eugen Brote, „omul de încredere” al patriotului român, instrumentul politic timpindelungat inconstient, instrumentul conștient în timpul din urmă al acestui patriot român, căuta să pună stăpânire pe întreaga situație politică-națională a poporului românesc din Transilvania și Ungaria.

Lumea românească e sătulă de „crisele Sibiu” fără cauze bine lămurite, de lupte patriotice și sincere de „resvrătiți” fără motive destul de concludente, de „conventicule” fără idei și fără discuțiuni și de-asupra tuturor acestor zăpăceli: de metamorfoze retorice la lași fără interpretățiuni clare și mai ales sincere din partea celui, ce era ținut să rostească asemenea discurs, și fără curajul de explicațiune din partea „omului de încredere”, a oratorului din chestiune.

La 11/23 l. c. căzu în sfîrșit cortina. De atunci știu și eu absolut exact scopul final și veritabil al tuturor momentelor contradictorii dintr-un interval de vre-o 6 luni de zile.

De aceea voi spune tot, voiu demasca toate itele, ori-și-cât de crud ar fi adevărul, pentru-ca negura, ce acopere situația se se risipească, pentru-ca razele puternice ale adevărului se lumineze adanc situațiunea și pentru-ca astfel Români să poată vedea clar reliefurile marcante și sdobitor de convingătoare ale întreg planului ocult.

Nu vom face noi injuria de a crede, că întreg partidul liberal al României ar fi complice în planul înscenat de unul dintre membrii sei fruntași; acest unul însă este, din nenorocire, autorul moral al intrigilor naționale și s'a folosit spre acest sfîrșit de naivitatea politică a dlui Eugen Brote, punându-l pe acesta sub o tutelă despotică, frângându-i și facultatea de a judeca, și forța de a rezista, și voința de a ne împărtași măcar nouă, celor mai apropiați ai sei tovarăși de suferințe: unde e vorba se ducă „legăturile sale politice cu liberalii” pe poporul românesc?

În sfîrșit am aflat tînta „patriotică”, și de unde, la început credeam, că temperatura naționalismului dlui Brote e cea mai ferbinte, și convins cum sînt, că numai o temperatură ridicată în luptele noastre naționale va isbuti să consume odată putregaiul șovinismului, mă trezesc deodată, că temperatura naționalismului dlui Brote căzu sub zero; că „intransigentul” (!) demascator al moderaților, că prigonitorul celor cu „dualismul maghiaroromân”, că șeful „resvrătiților” în contra pretențiilor „trădători” din comitetul național, cari umblaseră pe la Bánffy și Erdélyi în compania lui Pázmándy, — că acest domn Brote — imi vine cu propunerea infamă să scoatem un nou ziar în Transilvania, ca punct de cristalizare pentru constituirea amicilor noștri: în partid guvernamental, fără a mai sta pe baza programului național, fără a mai vorbi de autonomie și de acțiuni politice pentru dobîndirea ei, ci pur și simplu a face o politică moderată, oportunistă, de oarece, el, dl Brote are informațiuni, că atunci Ungurii vor sta de vorbă cu noi și ne vor da — horribile dictu! — o reformă a legii electorale din Transilvania!!!

Voiu începe mîne expunerea sistematică, a acestei nemai pomenite tradări a causei naționale.

Toți Români de bine se-și strîngă rîndurile și ca un zid puternic de apărare se facă imposibilă această infamă „împăcare”, în condițiuni politicește cu desvîrșire absurde, în condițiuni echivalente cu o îngenunchiare, ca o lașă capitulare în fața șovinismului maghiar, în condițiuni nevrednice de onoarea națională a neamului românesc.

Aurel C. Popovici.

Publicăm în fruntea numărului de azi un articol scris de domnul Aurel C. Popovici, articol care face începutul unei serii de destăinuri grave. Cunoaștem deja simburile tuturor intrigilor, cunoaștem scopul final: tradarea, în sensul propriu și literal al cuvîntului. Cele ce vor urma vor fi probabil numai detalieri.

În fața acestor destăinuri, așa de grave, așa de importante, noi, redacțiunea „Tribunei”, și cu noi, credem, toți membrii partidului național, — ne întrebăm: cum? se poate? — s'a putut una ca asta?

Dacă alteineva ar face aceste zdobitoare descoperiri, am sta mult timp la îndoială. Astfel însă nu putem hesita nici un singur moment, căci el-ce ni-le spune este Aurel C. Popovici, este acel om, pe care ne-am deprins al crede pe cuvînt fără a fi avut vre-odată cuvînt de a ne căi; este acel om, care a fost alături de cei demascați pînă în cel mai apropiat timp, adică în tot decursul timpului, căt noi căutam să arădăm, că faptele acelor oameni, și ale oamenilor lor de aici, nu sînt bune, nu sînt curate, nu ne duc la bine.

Acum vine cel mai competent, ca se ne facă cele mai autentice descoperiri. Ele ne spun pe scurt, că domnul Brote, cu oamenii sei, au luat înțelegere cu un fruntaș patriot român de peste munți, ca se ne ducă întreagă cauza la o rușinoasă îngenunchiare.

Vom publica totul, ce domnul Popovici ne scrie, ca lumina deplină se se facă, dar nu putem îndrăzni uimirea ce ne cuprinde și rușinea ce o simțim, că chiar în sinul partidului nostru, între fruntași ai lui, și între fruntașii fraților noștri de peste munți s'au aflat oameni, cari se încearcă o astfel de infamie. — Jos cu masca!

Pedecei pe toată linia. Guvernul „liberal” bagăsam de liberal ce e, se prigoneste pe toată linia; ne împedecă chiar în dezvoltarea economică. Eată o nouă dovadă:

În vara anului 1893 s'a constituit în Roșia-de Secaș o reuniune română de agricultură pentru comitatul Albei-inferioare cu sediul în Blaj. Statutele, copiate într-o copie după statutele reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiuului, au fost înaintate ministrului de agricultură pentru aprobare încă în toamna anului 1893. S'au făcut de atunci, după cum spune „Unirea” din Blaj, două ursoiri, prin vice-spanul dela Aiud, dar toate au fost înzadate, căci statutele acestei reuniuni, de sigur numai pentru-ca e românească, nici pînă azi nu sînt aprobate.

Egala îndreptățire națională în Austria.

Earăși avem de înregistrat o nouă, ca principiu de sigur foarte însemnată cucerire a națiunilor negermane din Austria. Eată în ce constă faptul:

De când poporul ceh e reprezentat în Reichsrath prin partidul ceh-tiner (dela 1889 încoace), unui deputat ai acestui partid aveau curajul a-și ține la numite ocazii vorbirile, sau numai o parte a lor, în limba cehică. La început era numai unul: naționalistul radical Dr. Vařaty; dar în urmă se iviau și alții, astfel că în vara trecută, când cheii-tineri făceau obstrucție extremă cabinetului coalițional Windischgrätz, vre-o 4—5 deputați cehi vorbiau mai multe ore de-a rîndul cehește și după aceea rostiau aceleași discursuri și nemțește. Exemplul Cehilor îl urmau cu timpul deputații altor națiuni: Croați, Serbi, Sloveni, și în sfîrșit s'a găsit și un Polon.

Nu e vorba, la început timbrau Germanii pășirea Cehilor drept „cutezanță nepomenită”, o „sfruntare neauzită”, un „atac criminal asupra unității parlamentului central”, o „nebunie”, care „va duce în consecuențe ei inevitabile la descompunerea monarchiei”. Se găsiu și printre Români suflete fricoase, cari se îngroziau de aceste „consecuențe inevitabile”, și nu voiau nici se se pomenească în foile noastre de faptul însuși, fără comentarii, al discursurilor cehice, vîzînd în el nici mai mult nici mai puțin decăt „încurajarea tendențelor Kossuthiste”. Da, se găsiu suflete timide de acestea, și încă

oameni considerați ca foarte vîrsați în ale politice naționale.

Guvernele precedente, al lui Taaffe și al lui Windischgrätz (cabinetul trecător de funcționari al lui Kielmansegg aici nu numără) tolerau discursurile pîonunțate în limbile negermane, ca „extravagante”, ca „curiosități”; ear' respectivii preșidenți ai Reichsrathului se potriviau vederilor cutărui sau cutărui guvern, lăsînd pe oratorii de acest soi „se vorbească” și scăpînd căte o observare stăvilitoare numai când deputații germani nu mai puteau răbda de „indignare” și înscenau protestări furtunoase. Dar Cehii nu țineau de loc seamă de observările preșidentului și de indignările Germanilor, vorbind cehește când le plăcea și căt le plăcea; cuvîntările lor însă nu au fost luate în protocoalele sedințelor, dar' apăreau în foile acelei națiuni la care aparțineau oratorul îndrăzneț.

Astfel mergeau lucrurile oare-care vreme, fără-ca s'ar fi născut conflicte cu justiția presei. Deodată însă, acum vr'o doi ani, procurorul observă, că discursurile publicate în foile cehice ca pronunțate în Reichsrath conțineau și lucruri, despre cari s'a constatat ulterior, că într-adevăr nu au fost rostite întocmai de respectivul orator de pe tribuna deputațională. Aceasta se intențpla mai ales pe timpul, când asupra orașului Praga și jur apasa „starea excepțională” și, când era oprită ori-ce adunare a alegătorilor, sau și în alte părți, când reprezentantul puterii a împedecat pe orator a vorbi despre unele lucruri și în ton aspru.

Nu putem afirma, dacă tocmai acesta a fost adevăratul motiv, dar' guvernele prin procurorii lor deodată s'au pus se confişe ziarele, cari publicau discursurile pronunțate în Reichsrath în altă limbă decăt cea germană. Confiscările acestea au fost aprobate de tribunale și recursurile înaintate în contra lor de către ziarele respective, respinse de către tribunalul suprem, cel puțin în Boemia. Instanțele judecătorești motivau confirmarea confiscărilor prin aceea, că deoare-ce vorbirile negermane nu sînt trecute în protocoalele stenografice, nu se poate constata, că au și fost rostite întocmai cum au fost publicate. Deputații cehi și presa cehică se sculară atunci în picioare contra procedurii procurorului, a judecătoriei de presă și a guvernelor însuși; nu scăpau nici o ocazie, fie în parlament, fie afară din parlament, prin graiu viu și în scris, prin alergări personale și prin mijlocitori a protesta. Purtarea lor energetică și neobosită încurajă și pe alți deputați negermani, astfel încăt discursurile negermane deveniau tot mai dese în Reichsrath și protestele lor contra confiscării găsiau tot mai mulți aderenți, nu numai printre negermani, ci și printre deputații nemți, mai ales radicali și unii conservatori.

Cu timpul indignarea „liberalilor” se domolia, ear' Reichsrathul începă a se obicinui cu discursurile „extravagante”, „exotice”, „distrugătoare unitatea statului”; astfel, că încă în periodul cabinetului trecător Kielmansegg, ne aducem aminte, că „Neue Freie Presse” publică și extracte din vorbirile pronunțate în cehește, pe când mai înainte nu numai că le ignora cu desvîrșire, dar' făcea și observări batjocoritoare despre ele. Cu cât domnia „liberalilor” se desuchia și decădea mai mult, cu atît egala îndreptățire a popoarelor nedreptățite în Austria prindea mai mult trup, ear' lucru „extravagant”, „exotic” s'a prefăcut în ceva firesc, de sine înțeles, garantat în legile fundamentale ale constituției țerilor reprezentate în Reichsrath.

Evoluția spre dreptate produsă în opinieuna publică și printre o parte a deputaților germani a silit acum chiar și guvernul însuși a 'i-se supune, a ține seamă de ea. Ministrul de justiție cisleithan, baronul Glanzpach, cedînd în sfîrșit persistenței deputaților cehi, el însuși a dat ordin procurorului general-suprem a înainta către suprema Curte de cassațiune cererea de nulitate contra

hotărîrii tribunalului superior din Boemia, „pentru apărarea legii existente”. Eată dreptatea biruitoare.

Precum anunță „Národní Lísty”, Curtea de cassațiune a și dat urmare recursului înaintat de procuror și a aflat, „că prin hotărîrea (suspomenită) tribunalului suprem din Boemia a fost vătămata legea”. Ziarul ceh mai scrie, că baronul Glanzpach va depune încă în sesiunea actuală a Reichsrathului un proiect de adaos modificator la legea presei, adaos, care va conține și dispozițiunea, că toate vorbirile, care vor fi rostite în corpurile legislative (adecă dietele, Reichsratul și camera seniorilor—Herrenhaus), fie ele de ori-ce limbă, se vor bucura de imunitate deplină, adecă vor pute fi publicate, fără-ca ziarul ce le aduce se fie confiscat.

Nu-i vorba, faptul ca atare în sine nu este ceva lucru mare, dar' consecuențele ce-i vor urma, credem noi, aproape sigur sînt mult mai importante decăt faptul însuși. Căci nu se impune oare ori-cui ideea, că acum discursurile negermane din Reichsrath în curînd își vor găsi intrarea în protocoalele sedințelor, cu sau fără împotrivirea germanilor-liberali? Și odată ajuns acolo, nu se va impune, earăși oare ca consecunță logică ideea, că ori-cine să poată vorbi în limba națiunii sale? Și apoi?

Da, apoi, fricoșii vor vedea sfîrșitul lumii, căci „unitatea monarchiei va căpeta serioase spărturi”. Se nu ne fie teamă de așa ceva, căci antăiu și antăiu evoluția aceasta radicală în Cisleithania cu timpul va influența, în mod necesar, și la mersul lucrurilor în Ungaria. Și aici va trebui să ajungem pînă acolo, căci, ca argument al doilea pentru această ordine de idei, se ținem totdeauna înaintea ochilor și se fim pîtruși de principiul:

Nu unitatea cutăre, sau cutărei formațiuni teritoriale politice e tînta supremă a națiunilor asuprite, ci fericirea, îndestulirea lor. Ce-mi pasă mie de „unitate”, dacă ea este cauza asupririi, robiei, miseriei în care geme neamul meu? Antăiu și antăiu sînt eu, adecă neamul meu, a lui fericire, a lui îndestulire; pe urmă vin celelalte principii frumoase, considerațiuni de respect și de nu știu ce alt soi. Eată egoismul sănătos, de care se se călăuzească națiunile asuprite, nedreptățite.

Și cine imi spriginește neamul în această tendență, cine are această „unitate de vederi” cu neamul meu, acela este aliatul, prietenul meu sincer, în acela mă încred, cu acela lupt eu împreună, cu el fac cauză comună. Cine nu admite acest principiu, sau vrea se întortocheze înțelesul lîmpede al cuvintelor prin fel de fel de chibișuri mestegugite, adecă vrea se mă incurce, se se slujească de mine ca de unealtă spre scopurile lui, cu acela nu mă leg.

Fericirea neamului — suprema lex esto!

Din Maramureș.

Fișpanul Vincz Gyula și alte miserii.

Vincz Gyula, teolog și jurist absolut (?), nepotul fostului protopop Georgiu Vincz din Maramureș, denumit fiind fișpan în comitatul Ugocsa, despre care Ungurii înșiși zic că „non coronat” — cu uimire s'a convins, că nu e laudat din partea presei maghiare, ba din contră sînt unele foi opoziționale, cari îl tratează ca pe o figură cu totul necunoscută a vieții publice. De aceea el vine și în coloanele foi necesite „Nemzet” se face însuși pe sine cunoscut.

În contra acestei proceduri n'as avea nimic de zis. Cine-i perdut, perdut este, și n'avem timp de perdut cu el. Modul însă cum o face asta, ne arată că pînă unde s'au dejosit moravurile publice în Ungaria. Dnul Vincz Gyula începe cu un pasagiu din „Maramarosí Tárogató” în care foaie de tristă memorie, ca solgăbirău, a scris el niște articole pentru cultura maghiară. Citează unele frase goale și proaste, din cari se vede căt

de linguiști și servil e d-sa totdeauna față de curentul domnitor, și cât de obscur este în judecarea mișcărilor naționale române...

Vincz Gyula, ca solgăbiru însuși nu numai a scris articoli răi și proști în fișele jidovești locale, ci a trimis și agenți în fiecare sat românesc, cari au spus oamenilor: „Boierilor! vedeți că împăratul i-e drag de voi, și văzând, că sunteți sâraci, el însuși voește să vă facă școli”.

Lăsați dară școala voastră săracăcioasă, că și așa nu puteți susține, și să vă dați împăratului pe voi, se vă facă el vouă școalele. Astfel de oameni, astfel de mijloace murdare a folosit Vincz Gyula ca să seducă bietul popor din Marmacia, să poată desființa școalele confesiunii sale, pe care cu necredință a ignorat-o.

Dar n'a înbutit pe tot locul. Pentru aceea a recurs fățiș la — tradare de drepturi. Începând la anii 70 a colportat din sat în sat textul unui recurs pentru subscriere. Recursul n'a cerut alta dela dietă, decât introducerea ex lege a limbii maghiare în toate școalele românești. Firește, au fost mulți slabi de ânger și dintre preoți și dintre poporeni, cari au subscris această nemernică tradare a limbii române și fîlgăbiru Vincz a trimis recursul sub nefericit la ministerul de culte, făcând astfel și mai îndrăzneți pe dușmanii puternici, ca să aștearnă proiectul de lege mult canoscut.

În acele timpuri dl Vasiliu Jurca, mare proprietar din Sărașeu, era deputat dietal. Deși atunci guvernamental, a avut o însușire nobilă pentru școalele române, și independența școalelor noastre dela stat. A scris dară acestui Vincz, firește, în mod discret, desaproband procedura și metodele lui. Dl Jurca nici-când n'a visat, că epistola sa după un pătrar de secol, în mod indiscret și mai pe jos de toată critica, va veni la publicitate în „Nemzet”. Eată epistola publicată de dl Vincz:

„Iubite amice Iuliu! Plângerile mele de multe feluri, cari am cutezat să 'ți le adresez ție, ca la un dirigător politic, sunt nerfăcute până acum, și prin aceasta 'mi-se causează multe neplăceri, ba și pagubo, ce cu durere trebuie să sufer chiar dela tine, care ești unul dintre cei mai buni amici ai mei... Când m'am întors din Pesta în zilele trecute am primit știrea neplăcută, ca voi, pretorii români, din poruncă și inițiativă mai înaltă, ca persoane oficiale umblați din sat în sat să faceți ca să subscie o petițiune pentru introducerea silnică a limbii maghiare în școalele noastre confesionale. Cât de mare însemnătate a avut pașul acesta, și cât de jignitor este pentru legea noastră în genere, și în special pentru naționalitatea noastră, care 'și-a aflat razi-mul și susținerea chiar în stările de până acum, care stare încă în nici o țeară constituțională nu este atacată, — se vede evident din acea pizmașe bucurie, cu care această petițiune a fost primită în Budapesta, prin care petițiune guvernului 'i-s-a făcut cu puțință subșternerea proiectului — ce încă nu li-a fost în putere — cu șanse de reușită. Aceasta era mai mult decât au putut spera în Budapesta, căci n'au cutezat să spereze, că chiar Românii vor fi aceia, cari vor să deie autonomiei lor școlare și așa destul de restrînsă lovitură de moarte, și așa se deschiadă o poartă largă spre a face din noi după placul altora Muscali, Nemți, Maghiari, ori-ce, numai Românii nu... etc.”

Am reproduc această scrisoare, ca să constatăm următoarele:

- Că Vincz Gyula n'a fost un dirigător diligent și n'a corăspuns încrederii pusă într'însul;
- că în toată viața sa n'a fost alta de cât un instrument servil al puterii;
- că 'și-a disprețuit legea și neamul său;
- și dacă totuși a avut curagiul să se țină de Români, atunci toate uneltirile maghiarisitoare nu le-a făcut din oare-care convingere, ci din — ștreberism, ca să ajungă cât se poate de sus;
- că prin publicarea acestei epistole dicrete dovedește o crasă ignoranță în cele ale discrețiunii, și ale altor lucruri coerente cu discrețiunea...

Încât pentru dl Jurca, dînsului nu-i servește această scrisoare decât spre laudă din partea tuturor Românilor români.

Dl Vincz în articolul său publică încă o epistolă, în care e condamnat la moarte din partea unui pretins comitet executiv pentru demonstrațiunile și decisiunile sale antimemoriariste din 1882. Trebuie să trag la îndoeală autenticitatea unei epistole ca și aceasta. Că dacă în adevăr 100 de Români ar fi hotărât, că îl vor omorî pe d-sa, cunoscînd firea Românilor hotărîți, pot zice, că cu greu ar fi ajuns d-sa la fișpanat. Numai un copil necopt a vrut să facă o glumă cu el.

Mai publică dl Vincz un articol al foi „Máramaros” care îl laudă.

Să-i fie de bine! Să-i aducă însă aminte și domnul Vincz despre ceea-ce zice Arabul:

„Netrebnicu-i acel popor, care nu e lăudat decât în țeara sa”....

Articolul lui Vincz este subsemnat de un Român din Marmacia. Fiindcă însă, datele și epistolele nu le-a putut da decât Vincz, autorul faptic nu e nime altul decât tot el. La căpăt zice, că a făcut mult pentru Români. Nu ne spune însă nici un fapt, firește, pentru-că nu e în stare.

Ne-a bătut pe noi Dumnezeu în Maramureș. Cu necaz și cu mari jertfe ne-am separat de Rutenii cei vicleni, și am zidit o biserică și o casă cu etagiu pentru vicariatul plănuir. — Cu înțelepciunea lui Tit Bud și cu cuminția fișpanului Lónyay biserica e zidită în stil gotic necorăspunzător ritului nostru. Biserica neavînd boltituri nu se poate folosi iarna, că evaporatiunile se condensează în picuri pe coperiș, de unde apoi o ploaie formală răcoare zelul credincioșilor de a mai asculta pe diacul care-i cântă „Carii pe cherovimi” pe glasul psalmului calvinesc: „Mint a nép hives patakra!”...

Școală n'avem de loc — Casa parochială e goală deja de 4 ani, că nu șede nime în ea. Preot n'avem. Dl Ivasco este administrator și în Apșa și în M. Sziget. Trage venitul din două parochii și mulți dintre preoții tineri sînt fără căpătău...

T. Bud, care administrează vicariatul Maramureș șede în S. Sugatag și ambiționează ca să vină în Siget. Episcopul Săbau însă pe lângă toată mameliuca Sa n'a putut să exopereze la guvern nici atîta de 4 ani deja. Starea noastră culturală din Maramureș, și în-deosebi în Siget nu se poate descrie.

Tradați din partea bărbatilor cari sînt mai toți ficiori de popă crescuți cu prescură românească, lăsați de guvernul nostru biserică din Gherla, care nici habar n'are de toate trebile noastre, sîntem fără sperare. Și vezi doamne, noi n'am fost nici-când primejdioși pentru guvern? Eată unde am ajuns cu mameliuca și servilismul conducătorilor nostri.

La revedere!

X+Y.

Din parlamentul maghiar.

Ședința din 7 l. c.

Ședința se ține sub presiul vicepresidentului Berzevicy.

La poziția „Oficiul de patentă” vorbește Gullner Gyula, imputînd guvernului că scoate în două limbi foaia acestui oficiu, și adevă în limba maghiară și croată.

Limba de stat este cea maghiară, cere în consecință ca ori-ce foaie oficială să fie scrisă în limba maghiară.

Ministrul Dániel promite a rezolva chestiunea în felul acesta, ca se scoată două foi separate, una pentru Croația anume, și alta pentru Ungaria.

Contele Zselenzky sulează din nou chestia căilor ferate vicinale, făcînd un expozu a stărilor triste din diferite comitate, provocate prin concesionari, cari a făcut grase pungile lui Haas și Deutsch. Face apoi o propunere mai lungă constatatoare din 7 puncte, prin cari voiește a regula definitiv politica ce este a se observa la căile ferate vicinale.

Ministrul Dániel răspunde, că nu poate primi propunerea, din motiv că studiază însuși această chestiune și după-ce va fi sfîrșit cu ancheta ce o va interprinde, va relata casei despre modalitățile exacte pe baza cărora e a se rezolva chestiunea.

Propunerea se respine de majoritate. Presidentul anunță discuția asupra bugetului de comerț de exhauriată și dă cuvîntul referentului Szerb György, care în scurte cuvinte recomandă spre primire bugetul ministerului justiției, ce-l înaintază.

Haviár Dániel cere mai multe reforme la diferite legi, precum reformarea camerelor advocatiale, modificarea legii penale, a legii pentru timbre etc.

Desbaterea se va continua în proxima ședință.

Din România.

Interpelare. „Epoca” ne aduce știrea, că dl Ionel Grădișteanu va adresa în cursul acestei săptămîni o interpelare guvernului în chestiunea tratărilor ce ar fi avut loc între guvernul român și cel maghiar relativ la chestia noastră națională. Dl Grădișteanu ar fi pregătit să producă, cu ocazia acestei interpelări, niște documente foarte importante. Noi așteptăm.

Întrunirea din Craiova. Am anunțat la timp, că în urma împedcării de către administrație a reprezentației organizate în onoarea dlui Rațiu la Craiova, s'a convocat o întrunire publică. Eată acum, după „Vremea”, rezoluția votată în urma acestei întruniri.

„Cetățenii Craioveni adunați în ziua de 18 Februarie 1896 în unanimitate hotărîse:

„Protestă contra actului ilegal, arbitrar și antinațional prin care s'a împedecat manifestăția organizată în onoarea Doctorului Ioan Rațiu;

„Somează pe reprezentanții Craiovei ca să silească guvernul a-și lămurii atitudinea în chestiunea națională;

„Își exprimă dorința ca guvernul să nu mai împedecce politica de rezistență a Românilor de peste munți, ear' partidul împreună cu guvernul liberal să vie la atitudinea sa de politică națională pe care a avut-o în timpul opozițiunii.”

Această rezoluțiune, adaugă „Vremea”, s'a prezentat dlui Alex. Nicolaid, senatorul de Doljiu și fostul primar al orașului, care acceptându-o a promis că o va prezenta guvernului pe care-l va interpela asupra chestiunii naționale.

Obuze. „Timpul” ne aduce știrea, că o societate franceză a făcut propuneri ministrului de resbel ca să furnizeze o mare cantitate de obuze cu prețuri reduse — și că în cîrînd se vor face experiențe cu aceste nouă obuze.

Cronica politica.

(Viena antisemită). Spre a ne da bine seamă despre puterea elementului antisemitic în Viena, vom reproduce rezultatul ultimelor alegeri comunale încă odată, în mod sumar, prin cifre.

Au întrunit voturi:

Diferența	Totalitate	În colegiul I.	În colegiul II.	În colegiul III.	Din totalul voturilor	Antisemiții	Liberali	Diferența	Diferența în %
	68.351	4.312	21.570	42.333	4.312	1.619	2.693	1.074	37,5
	47.351	12.350	9.220	33.382	12.350	3.130	9.220	—	43,5
	20.864	8.951	12.518	—	8.951	—	—	—	80,5
	26.481	—	—	—	—	—	—	—	—
	74.18	—	—	—	—	—	—	—	—
	35.82	—	—	—	—	—	—	—	—

Spre completare mai adaugăm, că liberalii au majoritatea voturilor, luînd toate trei colegiile laolaltă, numai în două cercuri electorale: I. și al II-lea; anume totalul voturilor întrunit de antisemiții în cercul I. este de 1701 și în al II-lea 4178; pe când totalurile liberalilor în aceste două cercuri sînt: 2887 și 4487.

Din această tăbliță se poate face concludul cu oare-care pozitivitate privitor la viitoarele alegeri în dieta Austriei-de-jos: liberalii au șanse de a eși numai în cele două dintăi colegii. Dar' și aici diferența în colegiul II. e atît de mică, numai 309 voturi, încât se poate lesne întoarce în folosul antisemiților.

Viitoarea dietă provincială va fi deci pe semne antisemită.

(Frăția sërbo-bulgară). Prințul Ferdinand s'a făcut cel puțin tot așa de panslavist ca contele Ignatiev sau alții de soiul acesta. La 5 Martie a dat în Sofia un prînz de gală în onoarea reprezentantului Sêrbiei în Sofia, dl Danici. Cu prilegiul acesta fostul sublocotenent de honvezi, acum domnitorul cel mai rusofil al Bulgarilor, a ridicat un toast în sănătatea regelui Sêrbiei și întru prosperitatea poporului-frate sêrbesc. Danici încă a răspuns printr'un toast bînd în sănătatea domnitorului Bulgariei și întru fericirea poporului-frate bulgar.

La aceste accente de înfrățire a venit a doua zi ecoul din Belgrad: regele Sêrbiei Alexandru a ridicat pe reprezentantul sêrbesc în Sofia, care până acum purta titlul de „agent diplomatic”, la rangul de „trimis extraordinar pe lângă Alteța Sa prințul Ferdinand”.

Frăți de același neam se string tot mai mult laolaltă sub ocrotirea nașului celui mare, spre a asculta deopotrivă de aceeași poruncă.

CORRESPONDENȚA

„TRIBUNEI”.

Țeara Hațegului, Feb. 1896.

— Neajunsuri învătorești. Trei școli none de stat. Milenliul „Népt. Lapja”. „Raveca Orăștiei”.

Motto: „Dascăli sînt singura armată, pe care o recunoaște civilizațiunea.” V. Hugo.

Acum, dacă salariul învătorește s'a ridicat la minimul de 300 fl., toți vor zice că învătătorii sînt bine salariați. E lucru de crezut, dar' las' că avem și noi destule neajunsuri, destule rele de suferit. Ai salar bun, dar' ce folos că nu-l capeți la vreme — vorba Românilui: „Cînd te frige mai tare la degete, atunci nu ai”. Te îndrumă — cînd e vorba de bani — dela Ana la Caiafa așa, că de multe-ori te sature și de cerut. Sînt mulți, cari s'ar mulțumi și cu mai puțin — dar' tot nu-i poți căpeta la vreme. Neajunsul sau rîul acesta apoi aduce câte și mai câte rele și neajunsuri după sine. Se află unele posturi bune — unde de pildă scoți banii din alodliul comunal etc. Durere însă, că astfel de lucruri — la noi Români — le poți numera pe degete.

Mai sînt și alte neajunsuri, de pildă la denumiri. Te duci la un protopresbiter și-l rogi cu toată bunăvoința să te denumească, totodată îi dai petițiunea și documentele în mînă. Te denumește. Mergi în comună să-ți ocupi postul, dar' acolo nu întîmpini decât greutăți peste greutăți. Eată unele din ele. Rog însă dela început, să nu 'mi-se impute că aș fi prea drastic în exemplificare, sau că a-ș fi exagerînd; căci vorbesc din experiență.

Denumit fiind din partea autorităților competente mergi în comună, unde apoi preotul îți spune: „Că am vrut eu să rămîn învătător” și apoi convocînd comitetul începe la tîrgueli, înțeleg în privința salariului ca să-l micșoreze! „Mi-s'a întemplat tocmai în toamna trecută un astfel de cas, unde era publicat concursul pe 300 fl., și comitetul parochial îmi cerea cu insistență să rămîn cu 150 fl. salar anual (?). În multe locuri apoi aduce dl părinte pe un fost „freiter” din miliție și 'ți-l pune cu forța învătător suplent în locul d-sale.

Tot în toamna anului trecut 'mi-s'a dat din partea preot. oficiu protopopesce să 'mi aleg din două o comună. Am fost la Nădăștia-superioară, unde e preot dl G. Popovici, n'am rămas, pentru-că preotul 'mi-a pretins din salarul meu 50 fl. „numai și numai ca să nu-ți fac opoziție” (ipsissima verba).

Sînt apoi tracturi ca Georgiu II., unde nici nu se publică concursurile, cu toate-că sînt comune bine salarisate, cu câte 300 fl.

În tractul „Zarand”, din care tract sînt mai mulți pedagogi — ese în tot anul câte o seamă de tineri calificați. Ce face însă dl protopop? Îi alungă din tractul d-sale și pune învătători necalificați, „ciorecași” (ipsissima verba), cari, las că sînt pedagogi, dar' nici pe ei singuri nu s'ă știu conduce, decum pe alții. Și pentru-ce acestea? Pentru-că aceia-i dau „ouă și pui” și apoi vorba Românilui: „Darea trece marea”.

Aș mai avé multe de spus, dar' deocădată mă mărginesc aci, căci străbunii noștri, Romanii, ziceau: „Sapienti sat”. Voiesc să atrag numai atențiunea Prea Venerabilului Consistor archidiececesan asupra aștor fel de „legi nouă”, cum adevă se calcă „Normativul școlar” și „Statutul Organic”, plămuite de atîtea capete luminate. „Dascăli sînt singura armată pe care o recunoaște civilizațiunea” și totuși ei sînt tractați mai rău.

În luna trecută trei comune, Săcel, Săpetru și Uciuc, cari susțineau numai o școală și un învătător, și-au dat școala lor confesională la stat, care sigur le va face 3 școli. Causa a fost dl învătător de acolo G. B. Reitescu, cu care oamenii nu erau mulțumiți de loc. Singur dl protopretor al Hațegului fiind acolo în persoană 'i-a sfătuit pe oameni ca să nu deie școala la stat.

Nu s'au învitat oamenii însă, căci ei nemulțumiți fiind cu învătătorul lor actual, voiau cu ori-ce preț să fie transferat, ca să se scape de el. D-sa însă n'a vrut, căci zisa Românilui: „Dacă voi nu mîne vîne vîne vîne vîne eu pe voi”. Destul de rău și dela dl Reitescu, că face astfel de abuzuri. De altcum „Țeara-Hațegului” știe ce plătește și d-sa. E rău căci încuibîndu-se școala de stat în părțile acestea — unde de altcum sînt puține — se vor spori și mîne poimîne ne trezim dela „sanctissimum ad profanum”.

Mult trimbițatul „milenliu” al „nației maghiare” se apropie. După cum am aflat la fișgăbiru dlui Hațeg au sosit mai multe steaguri „naționale maghiare”, asemenea la postă, la bănci etc., ca la începutul milenliului să le ridice pe coperișul caselor, de unde nu le vor lua până la sfîrșitul „milenliului”.

Vreau „liberalii” noștri cavaleri să ducă Români de pe aici în banderii — din părțile

acestea nu va merge un singur Român în la milenliu — despre ce pot asigura pe „valereasca nație”.

Ministrul Wlassica, a scris de Anul-Nou un articol de fond, în care — între altele — zice: „Szeretnek minden egyetantival kezelt fogva, közvetlenül szólni arról a magasztos”.... etc. etc.

Din capul locului am vrut să răspund acelui articol așa precum se cade să-i răspund; nu am putut însă, căci eram tare ocupat.

Acum însă răspund: Nebun e acel învătător român, care va merge la milenliul d-lor și nu are minte sănătoasă acela, care crede la amăgitoare vorbe ale dlui ministru, care vrea să imbethe lumea cu apă rece. Poate și dl ministru convins, că cu învătătorii români nu va da mîna la milenliul unguresc.

„Revista Orăștiei”, care s'a pus în contrazicere cu prețuita „Tribuna”, își trimite agenții săi să roage învătătorimea ca să sprijinească. Promite mult dar' face puțin.

În zilele trecute a fost și pe aici un agent, care ca Jidanul își recomanda marfa sa. „Noi vom să facem din „Revista Orăștiei” foaie cotidiană, să arătăm lui Rațiu — așa zicea agentul — că noi avem drept și nu el. Drept aceea să o abonăm cu toții și să-i dăm ajutor”.

Pe calea apucată de ea, ca foaie tinăra nu va face nici o ispravă — observ eu — și nici abonenți nu va mai căpeta nici căți are căci sau se întoarce la calea adevărată, sau încetează din viață. Mână de ajutor nu-i mai dă nimeni. Înzadar se laudă în toți numărul, cu mulți abonenți, căci eu știu, că abia au cu ce să se susțină. Prin Țeara-Hațegului s'a lăsit vestea, că o susțin exredactorii dela „Tribuna”.

Aici are „Revista” numele de „Spulberata Orăștiei” și „Raveca Orăștiei”, care nu tace ca pilărele din tîrg.

Nu s'ă uite domnii redactorii la aceea, că are ea în popor o trecere oare-care căci sincer mărturisesc, nici o trecere nu are, de-oare-ce — cum a zis un domn mai înainte — e „foaie herostratică”.

Sapienti sat!!!

Dascăl dela sat.

REVISTA PRESEI.

„Gazeta Transilvaaniei” în nrul 44 scrie (pentru popor) despre procesul monstruos dela A-Iulia.

— În nrul 45 continuă seria: Condelui simbrias, nimicind aserțiunile lui Slavici, arătînd reaua lui credință și concludînd că totul „este minciună impertinentă”.

„Dreptatea” (nr.ii 44—45) continuă seria „Tribuna și Tribuniștii” — unde se combat aserțiunile lui Slavici, și se arată adevărata stare de lucruri. Cel din urmă articol VI. arată detaliat conflictul iscat fatre Dr. V. Brănescu, conducătorul „Tribunei” la 1893 și dl Brote, conflict, care era ca un preambul al crizei izbucnite la 1895. Acest articol e un document prețios.

„Zina” din București publică în numărul său de Duminică un excelent articol intitulat „Culisele chestiunii naționale” în care face destăinuir' interesante. Fiind articolul scris pentru România, nu ne ocupăm mai în detaliu. Vom avé ocaziune să publicăm și noi aceleași lucruri.

„Budapester Tagblatt” de Sămbătă publică un îndoaștor articol intitulat „Dispoziție millenară”.

Pentru anul millenar încă tot n'a mai răsărit soarele — începe articolul. „Nourii acoper lumina cerului, posomort și trist se înșinuă timpul jubilar. Stările politice-parlamentare cu imensele scandale și afacerile de corupțiune fac puțină onoare națiunii de o mie de ani. Fiește-care Maghiar trebuie să fie atîns dureros, vîzînd în stîl națiunii ura de rasă, vîzînd națiunea în discordie, ear' în fruntea afacerilor un guvern incapace.”

Foaia este adînc supărată pe actualul guvern, care ar fi sfătuit pe Maiestatea Sa a nu lua parte la sêrbările millenare din motiv că „s'ar puté întmpla ceva.” Arată mai departe că de falsă și tendențioasă este știrea aceea, că la milenliu vor lua parte mai mulți regenti, pe cînd nici împăratul german, nici regele italian nu au să vină, cu toate-că acestia prin tripla-alianță sînt prietenii Ungariei. Ba, se dă cu socoteala, că nici parlamentele nu vor fi reprezentate. Astfel situația se prezintă posomortă pe toată linia.

Mai indignată este foaia înregistrînd știrea ce se dă ca sigură, că Maiestatea Sa va fi reprezentat la milenliu — în cas că nu va veni — prin bătrînul Tisza Kálmán. „Acesta ar fi o insultă la adresa națiunii, ear' mulțimea va sfîrși cu acel privilegiu lucruri scandaloase.”

Pentru redacție și editură responsabil: **Andrei Baltoș**
 Proprietar: Pentru T. L. Albini sub sechestru
Iosif Marshall

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.